39524 - Umrenin Hükmü

Soru

Umre farz mıdır yoksa sünnet midir?

Detaylı cevap

Allah'a hamd olsun.

Âlimler, umrenin meşru olduğu ve faziletli bulunduğu hususunda icmâ etmişlerdir. Ancak umrenin vücûbiyeti konusunda ihtilaf etmişlerdir.

İmam Ebû Hanîfe ile İmam Mâlik —Şeyhülislâm İbn Teymiyye'nin de tercih ettiği görüş— umrenin müekked sünnet olduğunu, farz olmadığını söylemişlerdir.

Bu görüş sahipleri, Tirmizî (931)'in Câbir'den rivayet ettiği şu hadisi delil göstermişlerdir:

"Resûlullah'a (sallallahu aleyhi ve sellem) umrenin farz olup olmadığı soruldu. O da: 'Hayır; ancak umre yapmanız daha faziletlidir.' buyurdu."

Ne var ki bu hadis zayıftır. Şâfiî, İbn Abdilberr, İbn Hacer, Nevevî ve Elbânî (Tirmizî'nin zayıf hadisleri arasında) başta olmak üzere birçok muhaddis bu hadisin zayıf olduğunu belirtmiştir.

İmam Şâfiî (rahimehullah) şöyle demiştir:
"Bu hadis zayıftır; bununla hüccet sabit olmaz. Umrenin nafile olduğuna dair sahih bir delil yoktur."

İbn Abdilberr şöyle demiştir:
"Bu rivayet sahih olmayan senedlerle gelmiştir; bunlarla hüccet sabit olmaz."

Nevevî, *el-Mecmû'* (7/6)'da şöyle demiştir:
"Hâfızların tamamı bu hadisin zayıf olduğu konusunda ittifak etmiştir."

Hadisin zayıf olduğuna işaret eden hususlardan biri de şudur: İlerde açıklanacağı gibi Câbir (radıyallahu anh)'den umrenin vacip olduğuna dair bir görüş rivayet edilmiştir.

İmam Şâfiî ile İmam Ahmed ise umrenin vacip olduğu görüşündedir. Bu görüşü İmam Buhârî de tercih etmiştir. Allah hepsinden razı olsun.

Umrenin vacip olduğunu söyleyenler şu delillere dayanmışlardır:

- İbn Mâce (2901)'in Âişe'den rivayet ettiği hadis:

Âişe (radıyallahu anhâ) şöyle demiştir:
"Ey Allah'ın Resûlü! Kadınlara cihad var mı?" diye sordum.
Resûlullah (sallallahu aleyhi ve sellem) şöyle buyurdu:
"Evet, onlara savaş bulunmayan bir cihad vardır: Hac ve umre."

Nevevî, *el-Mecmû'* (7/4)'te şöyle demiştir:
"Bu hadis, Buhârî ve Müslim'in şartlarına göre sahih bir isnada sahiptir."
Elbânî de *Sahîh İbn Mâce*'de hadisin sahih olduğunu belirtmiştir.

Hadiste geçen "onlara vardır (عليهنّ)" ifadesindeki "alâ (على)" edatı, yükümlülük ve vücûb ifade eder. Bu sebeple hadisten umrenin vacip olduğu anlaşılmaktadır.

- Cebrâil hadisi olarak bilinen meşhur hadiste, Cebrâil (aleyhisselâm) Resûlullah'a İslâm, iman, ihsan ve kıyamet hakkında soru sormuştur.

Bu hadisi İbn Huzeyme ve Dârekutnî, Ömer (radıyallahu anh)'den rivayet etmiş ve hac ile birlikte umreyi de zikretmiştir. Hadisin lafzı şöyledir:

"İslâm; Allah'tan başka ilâh olmadığına ve Muhammed'in Allah'ın Resûlü olduğuna şehadet etmen, namazı kılman, zekâtı vermen, Beyt'i hac etmen ve umre yapman, cünüplükten yıkanman, abdesti tam alman ve Ramazan orucunu tutmandır."

Dârekutnî: "Bu sabit ve sahih bir isnaddır." demiştir.

- Ebû Dâvûd (1799) ve Nesâî (2719)'nin rivayet ettiği hadis:

Subeyy b. Ma'bed şöyle demiştir:
"Ben Hristiyan bir bedevî idim... Sonra Ömer'in (r.a) yanına geldim ve dedim ki:
'Ey Müminlerin Emîri! Ben Müslüman oldum ve hac ile umrenin bana yazılmış (farz kılınmış) olduğunu gördüm; bu sebeple her ikisine de niyet ettim.'
Ömer r.a şöyle dedi:
'Peygamberinin sünnetine muvaffak kılınmışsın.'"

- Sahabeden bir grup —İbn Abbas, İbn Ömer ve Câbir b. Abdullah (radıyallahu anhüm)— umrenin vacip olduğu görüşündedir.

Câbir şöyle demiştir:
"Her Müslümanın üzerinde bir umre vardır."
Hâfız (İbn Hacer) şöyle demiştir:
"Bunu İbnü'l-Cehm el-Mâlikî hasen bir isnadla rivayet etmiştir."

İmam Buhârî (rahimehullah) şöyle bir bab başlığı açmıştır:
"Umrenin Vücûbiyeti ve Fazileti Babı."

İbn Ömer (radıyallahu anhümâ) şöyle demiştir:
"Her bir kimsenin üzerinde bir hac ve bir umre vardır."

İbn Abbas (radıyallahu anhümâ) ise şöyle demiştir:
"Umre, Allah'ın kitabında hac ile birlikte zikredilmiş bir farizadır."
("Haccı ve umreyi Allah için tamamlayın." (Bakara 196)

Buradaki "onunla birlikte zikredilmiş" ifadesi, umrenin hac farizasıyla birlikte emredildiğini göstermektedir.

Şeyh İbn Bâz şöyle demiştir:
"Doğru olan görüş, umrenin de hac gibi ömürde bir defa vacip olduğudur."
(*Mecmû' Fetâvâ İbn Bâz*, 16/355)

Şeyh İbn Useymîn, *eş-Şerhu'l-Mümti'* (7/9)'da şöyle demiştir:
"Âlimler umrenin vacip mi yoksa sünnet mi olduğu hususunda ihtilaf etmişlerdir. Görünen odur ki vaciptir."

Dâimî Fetvâ Komisyonu'nun fetvalarında (11/317) şöyle denilmiştir:

"Âlimlerin iki görüşünden sahih olanı, umrenin vacip olduğudur. Çünkü Yüce Allah:
'Haccı ve umreyi Allah için tamamlayın.' (Bakara 196) buyurmuştur. Ayrıca bu hususta varid olan hadisler de bulunmaktadır."

Allah Teâlâ en doğrusunu bilir.

Bkz.: *el-Muğnî* (5/13), *el-Mecmû'* (7/4), *Fetâvâ İbn Teymiyye* (26/5), İbn Useymîn, *eş-Şerhu'l-Mümti'* (7/9).